

SENAAT

—
*Parlementaire onderzoekscommissie
"Grote Meren"*
—

VASTSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN.

De onderzoekscommissie benadrukt dat de vaststellingen en aanbevelingen die volgen, zijn opgesteld met het volste respect voor de soevereiniteit, de territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid van de DRC¹ en andere genoemde staten.

Deze vaststellingen en aanbevelingen zijn gebaseerd op de informatie verkregen uit de hoorzittingen, het verslag van de experts, de informatiemissie van een delegatie van de commissie en reeds bestaande literatuur.

De informatiemissie heeft bewegingsvrijheid gekend in Rwanda, in Lubumbashi en in Kinshasa, echter niet in het gebied onder controle van RCD-Goma waar de delegatie verboden werd Kisangani en Bukavu te bezoeken.

I. Algemene vaststellingen en aanbevelingen.

1. De Commissie benadrukt in de eerste plaats het belang van de drie rapporten opgesteld door een panel van experts in opdracht van de VN².

Deze rapporten:

- hebben immers op een uitdrukkelijke wijze het probleem van de plundering van natuurlijke rijkdommen in het gebied van de "Grote Meren" onder de internationale aandacht gebracht;
- hebben « mechanismen » beschreven via dewelke deze plunderingen plaatsgrijpen;
- hebben de noodzaak aan dwingende internationale maatregelen aangetoond;
- hebben reeds tot concrete gevolgen geleid : het opstarten van nationale onderzoekscommissies; het feit dat sommige bedrijven hun activiteiten hebben stopgezet; het ontslag van de in het derde VN-rapport genoemde DRC-ministers en ambtenaren; het activeren van zelf-reguleringsmechanismen in enkele sectoren;
- hebben een positieve interesse en reactie teweeg gebracht bij de bevolking in de DRC.

---

¹ DRC : Democratic Republic of the Congo.

² - Report of the Panel of Experts on the Illegal Exploitation of Natural Resources and Other Forms of Wealth of the Democratic Republic of the Congo (12 april 2001), Security Council, S/2001/357;
- Interim Report of the Panel of Experts on the Illegal Exploitation of Natural Resources and Other Forms of Wealth of the Democratic Republic of the Congo (22 May 2002), Security Council, S/2002/565;
- Final Report of the Panel of Experts on the Illegal Exploitation of Natural Resources and Other Forms of Wealth of the Democratic Republic of the Congo (16 October 2002), Security Council, S/2002/1146.

De Commissie heeft weliswaar vastgesteld dat een aantal bedrijven en/of personen, vermeld in de VN-rapporten, niet tevoren werden gehoord, waardoor de rechten van de verdediging in het gedrang komen.

De werkzaamheden van de Commissie zijn daarenboven sterk bemoeilijkt geworden door het feit dat ze niet heeft kunnen beschikken over de bewijzen en/of indicaties die de aanklachten in de VN-rapporten zouden moeten ondersteunen.

De commissie heeft met voldoening kennis genomen van de Resolutie 1457, aangenomen door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties op 24 januari 2003 en inzonderheid van de volgende punten uit de resolutie³ :

“9. benadrukt dat het nieuwe mandaat van het VN-panel het volgende moet inhouden :

- *een verdere bespreking van relevante gegevens en een analyse van informatie die vroeger door het panel werd verzameld. Ook nieuwe informatie, inclusief materiaal dat door personen en groeperingen genoemd in vorige rapporten van het panel, ter beschikking werd gesteld, moet worden onderzocht. Op die manier zullen de conclusies van het panel worden geverifieerd, bevestigd en eventueel aangevuld en/of zal de naam van partijen genoemd in het rapport worden gezuiverd. De bedoeling is de lijst in het addendum van het rapport conform deze gegevens aan te passen;*
- *informatie over acties ondernomen door de regeringen als gevolg van de vroegere aanbevelingen van het panel, inclusief informatie over hoe het opbouwen van de capaciteit en de hervormingen in de regio de exploitatie beïnvloeden;*
- *een beoordeling van de acties ondernomen door de regeringen als gevolg van de bevindingen van het panel met betrekking tot paragrafen 12 en 15 hieronder;*
- *aanbevelingen met betrekking tot maatregelen die een overgangsregering en andere regeringen in de regio kunnen nemen om hun beleid, hun wettelijk kader en administratieve omkadering te ontwikkelen en te verbeteren, om ervoor te zorgen dat de grondstoffen van de DRC op een legale manier worden ontgonnen en op een rechtvaardige commerciële basis worden verhandeld om ten goede te komen aan de Congolese bevolking...*

11. nodigt, in het belang van de transparantie, personen, bedrijven en staten die werden genoemd in het laatste rapport, uit om hun reacties te sturen ten laatste op 31 maart 2003. Deze zullen worden behandeld met de nodige commerciële confidentialiteit. (De Veiligheidsraad) vraagt de Secretaris-Generaal te zorgen voor de publicatie van deze gegevens op het verzoek van de personen, bedrijven en staten die vernoemd werden in het rapport van 15 oktober 2002, als een aanvulling op dit rapport, en dit niet later dan 15 april 2003.

---

³ Officieuze Nederlandse vertaling
20.02.03-14.00u.

12. *benadrukt het belang van een dialoog tussen het panel, personen , bedrijven en staten en vraagt met betrekking hierop dat het panel alle informatie en documentatie die hen linkt aan de illegale exploitatie van de natuurlijke rijkdommen van de DRC ter hunner beschikking stelt, indien zij hierom verzoeken. (De Veiligheidsraad) vraagt het panel om een procedure te voorzien om lidstaten, op hun verzoek, de informatie die het panel vroeger heeft verzameld, te geven. Op die manier kunnen zij het nodige onderzoek verrichten, met het inacht nemen van de veiligheid van de bronnen van het panel en in overeenstemming met de gangbare praktijk van de Verenigde Naties, in overleg met het United Nations Office of Legal Affairs...”*

2. 2.1. De Commissie stelt vast dat, ondanks het enorm potentieel - inzonderheid qua grondstoffen - waarover de DRC beschikt, de formele economie sinds 1974⁴ systematisch in elkaar is gestort. Dit uit zich in een dramatische daling van het BNP gepaard gaande met een verdubbeling van de bevolking in een periode van 20 jaar, de hyperinflatie, het bijzonder zwak investeringsniveau, de dramatische vermindering van de staatsinkomsten, het verval van de infrastructuur e.d. Het gevolg ervan is het ontstaan van een informele overlevingseconomie.

2.2 De Commissie is van oordeel dat de essentiële oorzaken van deze dramatische evolutie gelegen zijn zowel in het ontbreken van minimale staatsstructuren eigen aan een rechtsstaat, als in de ontstane interne conflictsituatie, de instabiliteit in de buurlanden en de buitenlandse militaire aanwezigheid.

De Commissie is van mening dat deze situatie de voedingsbodem heeft gevormd voor de criminalisering van de economie door een Kongolese en buitenlandse politieke en militaire elite, voor het ontstaan van privé-netwerken ter vervanging van staatsstructuren, voor corruptie en voor plundering van natuurlijke rijkdommen in die zin dat deze rijkdommen niet of in bijzonder onvoldoende mate ten goede komen van de bevolking, maar daarentegen in belangrijke mate direct of indirect aangewend worden in het voordeel van politici, militairen en privé-personen en -bedrijven zowel uit Kongo als uit andere landen (inzonderheid landen met militaire aanwezigheid in de DRC) die hierin tevens grond vonden tot het instandhouden van de conflict- en oorlogssituatie.

2.3. De Commissie komt tot de conclusie, o.a. op basis van de door haar uitgezonden informatiemissie naar Rwanda en de DRC, dat instellingen, bedrijven en personen van laag tot hoog “commissies” dienen te betalen of diensten moeten aanbieden, om (economische) activiteiten te organiseren of zelfs normale dienstverlening te verkrijgen.

Deze toestand wordt mede in de hand gewerkt door een “officiële” fiscaliteit die ondoorzichtig is.

In deze context staan instellingen, personen, bedrijven voor de keuze : hun activiteiten stopzetten; deelnemen aan het informele circuit of deelnemen aan het illegale circuit.

---

⁴ zaïrisering
20.02.03-14.00u.

- 2.4. Fiscale pesterijen, het gebrek aan rechtszekerheid, de bedilzucht van de administratie alsook de toename van het aantal “geheime commissies” remmen iedere vorm van activiteit, dienstverlening of onderneming af die bijdraagt tot de ontwikkeling van het land.
- 2.5. De Commissie stelt vast dat de globale situatie leidt tot een humanitaire catastrofe en klaagt het gebrek aan respect voor de meeste elementaire mensenrechten aan.
- 2.6. De Commissie is van oordeel dat slechts een politieke regeling, het herstel van de vrede, de volledige terugtrekking van buitenlandse troepen en het herstel van de “Staat” en zijn essentiële instellingen zoals de administratie, de justitie, het leger en de politie, tot een duurzame oplossing kunnen leiden.
- 2.7. De Commissie heeft bij het Kongolese middenveld een ernstige bezorgdheid vastgesteld over de mogelijkheid dat aan personen die mede verantwoordelijk zijn voor de ontstane situatie, in de toekomst belangrijke politieke functies zouden worden toevertrouwd.
- 2.8. De Commissie vraagt de regering haar inspanningen verder te zetten zowel bilateraal als multilateraal met het oog op het verwezenlijken van een politieke oplossing voor de DRC en de hele regio.
- 2.9. De Commissie is tevens van oordeel dat onze (ontwikkelings)samenwerking zich prioritair moet richten op de restauratie en de versterking van de rechtsstaat en de democratische instellingen opdat de DRC ten minste over een minimaal staatsapparaat zou kunnen beschikken.
- 2.10. De Commissie stelt vast dat de internationale gemeenschap (de multilaterale instellingen, de Europese Unie en haar lidstaten) niet voor alle landen in de regio dezelfde criteria in dezelfde verhouding hanteert.
De Commissie nodigt daarom de regering uit de nodige initiatieven te nemen opdat de internationale samenwerking zou gebaseerd worden op gelijkwaardige principes, waarvan “good governance”, respect voor de mensenrechten, een positieve democratische evolutie en de geschiedenis van het land de belangrijkste zijn.
- 2.11. De commissie is van oordeel dat de huidige straffeloosheid inzake schendingen van de mensenrechten deze schendingen alleen maar bestendigen en verergeren. De commissie vraagt de Belgische regering spoedig op te treden bij de partijen die voor deze schendingen verantwoordelijk zijn en bij de bevoegde internationale instanties (met inbegrip van het Internationaal Strafgerechtshof) om een einde te maken aan deze schendingen en de daders ervan te laten vervolgen.

3. Op basis van de afgenomen getuigenissen stelt de commissie vast dat, ten aanzien van de opmerkingen van het VN-panel m.b.t. de naleving van de OESO-richtlijnen, deze richtlijnen soms gekend, maar soms niet of nauwelijks gekend zijn bij de ondernemingen actief in het gebied van de “Grote Meren”.
Ook indien gekend, worden daarenboven deze richtlijnen niet als een prioritair uitgangspunt gehanteerd.

De Commissie verzoekt de regering om zowel op nationaal als op internationaal vlak de nodige initiatieven te nemen om te komen tot een gedragscode voor ondernemingen die actief zijn in conflictgebieden, evenals afdwingbare economische, sociale, milieubeschermende en ethische regels.

Daarenboven stelt de Commissie voor dat intussen de regering effectieve informatie verstrekt over de vigerende OESO-richtlijnen aan de Belgische ondernemingen.
De regering dient aan de representatieve ondernemingsorganisaties een jaarverslag te vragen over de uitvoering van de OESO-richtlijnen in de Belgische ondernemingen.

4. De commissie stelt vast dat_:

- de relevantie van België als handelspartner van de DRC sedert het begin van de jaren '60 bijzonder sterk is afgenomen;
- de economische aanwezigheid vanuit geïndustrialiseerde landen in de mijnsector zich niet meer zoals vroeger direct manifesteert via multinationale bedrijven, maar veeleer via zogenaamde "juniors".

Dit patroon houdt in dat: er nauwelijks grote investeringen plaatsgrijpen; veeleer gemikt wordt op kortlopende concessies en maximalisering van de winsten; geprospecteerde en verworven concessies doorverkocht worden; de projecten een geringe ontwikkelingsrelevantie hebben (een verhouding investering/tewerkstelling die leidt tot de creatie van relatief weinig arbeidsplaatsen en een productieproces voornamelijk georganiseerd met geïmporteerde middelen).

5.

- 5.1. Vanaf het begin van haar werkzaamheden is de Commissie geconfronteerd met het gebrek in de VN-rapporten aan juridisch sluitende en hanteerbare definities van de begrippen “legaal en illegaal” en “plundering”.
- 5.2. De begrippen “legaal” en “illegaal” zijn moeilijk hanteerbaar in een land als de DRC, waar nog nauwelijks sprake is van een Staat, en dat gezien de conflictsituatie feitelijk opgedeeld is in diverse gebieden waarvan de autoriteiten de facto (inzonderheid op basis van de Lusaka-akkoorden) door de internationale gemeenschap erkend zijn.
- 5.3. Economische activiteiten of handel met bedrijven of personen in elk van de gebieden in de DRC kan alsdusdanig niet als illegaal bestempeld worden.
Dit sluit niet uit dat de betrokken autoriteiten of (economische) actoren, meer bepaald met de opbrengst van hun activiteiten, zich schuldig kunnen maken aan zogenaamde illegale praktijken, ongeoorloofd gedrag of plundering.
- 5.4. De Commissie is tevens van oordeel dat het noodzakelijk is het begrip plundering van de natuurlijke rijkdommen nauwkeurig te omschrijven.
- 5.5. Voor de Commissie heeft het begrip plundering een economische en sociale dimensie.
- 5.6. Economisch zou het begrip plundering kunnen worden gedefinieerd vertrekkend van het begrip toegevoegde waarde.
Van plundering door buitenlandse actoren is dan sprake als de toegevoegde waarde die het land verlaat niet gecompenseerd wordt door een equivalente import van goederen, diensten of geld.
Het voordeel van deze benadering is dat het begrip plundering kan gekwantificeerd worden.
- 5.7. De sociale dimensie heeft betrekking op het feit dat de opbrengst van de exploitatie van natuurlijke rijkdommen niet of in onvoldoende mate de Staat of de bevolking ten goede komen.
- 5.8. In dergelijke benadering kan plundering zowel het gevolg zijn van quasi legale als van illegale activiteiten en kunnen zowel de autoriteiten als buitenlandse en inlandse economische actoren er zich schuldig aan maken.
- 5.9. De Commissie vraagt de regering aan te dringen bij de VN om in het kader van de verdere werkzaamheden van het VN-panel te komen tot een duidelijke omschrijving van de begrippen legaal en illegaal en van plundering van de natuurlijke rijkdommen.

6. De commissie stelt op het vlak van de humanitaire toestand het volgende vast :
- 6.1. De sociaal-economische en gezondheidssituatie van de Kongolese bevolking gaat er sinds meerdere decennia voortdurend op achteruit. Door de twee oorlogen die het land sedert 1996 verwoest hebben, is die situatie dramatisch verslechterd.
  - 6.2. Het sterftecijfer is dramatisch hoog, in het bijzonder aan de frontlines, in het oosten en het noorden van de DRC en bij kinderen onder de 5 jaar. In deze zones is er werkelijk sprake van een humanitaire ramp en is het sterftecijfer vaak het hoogste van de hele wereld. Dat sterftecijfer is onaanvaardbaar.
  - 6.3. Langs de frontlines en in een aantal zwaar getroffen steden zoals Bunia, Basankusu, Kindu, Chabunda,... sterft jaarlijks 10% van de bevolking en een kwart van de kinderen. De jacht op coltan, diamant, kobalt en goud heeft, naast de vorderingen van gewapende troepen, de landbouweconomie en de overlevingsmogelijkheden van duizenden gezinnen ernstig ondermijnd. De schamele voedselvoorraden zijn verdwenen. De landbouwers hebben zich willens nillens moeten omscholen tot mijnwerkers en “gravers”, waardoor hun sociale toestand, hun gezondheid en hun voedselzekerheid danig in het gedrang zijn gekomen.
  - 6.4. Het hogere sterftecijfer in de oorlogsgebieden houdt voornamelijk verband met de toename van besmettelijke ziekten en ondervoeding, maar ook met het geweld jegens burgers.
  - 6.5. In de meeste regio's van het land werden en worden nog steeds door gewapende mannen afschuwelijke wreedheden begaan jegens vrouwen, kinderen en ongewapende mannen, zonder dat de daders of opdrachtgevers van die misdaden ooit aangesproken of vervolgd worden. In Ituri en andere regio's van het land heeft het geweld een omvang en vormen aangenomen die het menselijk geweten diep schokken en die beschouwd moeten worden als oorlogsmisdaden en als misdaden tegen de menselijkheid.
  - 6.6. Die wreedheden omvatten duizenden moorden, kindermoorden, verkrachtingen van vrouwen en kinderen, martelingen en vervolgingen, alsook het bewust verhinderen van toegang tot voedsel en verzorging teneinde een deel van de bevolking uit te roeien, de systematische vernieling van velden, huizen en voorraadschuren, het blindelings bombarderen van dorpen en steden en vele andere vormen van onmenselijke en vernederende behandelingen.
  - 6.7. Die barbaarse daden veroorzaken diepe en blijvende psychologische en fysieke trauma's bij de overlevenden en hebben langetermijngevolgen voor de ontwikkeling van de regio's. Vele slachtoffers zijn niet in staat hun angst te overwinnen en het hoofd te bieden aan de uitputting van hun middelen. Dat bekopen ze met de dood.

- 6.8. De daders van die gruweldaden zijn gewapende mannen die deel uitmaken van buitenlandse troepen Kongolese troepen die gecontroleerd worden door de partijen die betrokken zijn bij de inter-Kongolese dialoog, of ongecontroleerde bendes.
- 6.9. De happy few hebben gepoogd zich de natuurlijke rijkdommen van Kongo toe te eigenen met geweld en door oorlogsvoering. Om hun doel te bereiken hebben zij niet geaarzeld om de Kongolese bevolking op te offeren, te terroriseren en te mishandelen. Terwijl zij probeerden hun macht te versterken en nog meer voordeel te verwerven, zijn er in zes jaar tijd twee tot drie miljoen mensen omgekomen, zijn er gewelddaden gepleegd, heersen er ontberingen, is er gebrek aan zorg en rukken eerder overwonnen ziekten zoals cholera, slaapziekte, tuberculose en malaria opnieuw op.
- 6.10. De grote meerderheid van de Kongolese bevolking heeft uit de ontginning van de rijkdom aan delfstoffen in de DRC geen voordeel gehaald. Zij heeft er integendeel de tol voor betaald, vanwege de hebzucht en de bruutheid van de elitegroepen, die geprofiteerd hebben van het gebrek aan een adequate ethische reflex bij de economische actoren, die zich weinig zorgen maakten over de dramatische sociale gevolgen van hun economische activiteiten.

De commissie vraagt de regering :

- Hulp te bieden aan de slachtoffers van het conflict en daarbij de noodzakelijke humanitaire hulpprogramma's geleidelijk om te schakelen naar duurzame opbouwprogramma's in samenwerking met de lokale civiele maatschappij.
- De oprichting te steunen van een VN-expertencommissie die onverwijld de grove mensenrechtenschendingen in de DRC, waaronder het seksueel geweld, moet onderzoeken met het oog op het berechten van de verantwoordelijken door de bevoegde instanties.
- Er bij de regeringen en politieke leiders in de regio, en met name in de DRC, op aan te dringen om de internationale en niet-gouvernementele organisaties hun werk te laten uitvoeren in alle veiligheid voor hun medewerkers en goederen.

II. Vaststellingen en aanbevelingen aangaande de betrokken sectoren, ondernemingen en personen.

1. Coltan :

De Commissie stelt het volgende vast:

1. In de gebieden in Oost-Kongo waar coltan ontgonnen wordt, is de economie vooral ten koste van de traditionele landbouwactiviteiten uit balans gebracht. Het streven naar controle over de coltanafzettingen heeft het conflict verergerd en verlengd en tegelijkertijd gefinancierd. Criminele netwerken hebben de Kongolese coltaneconomie gedeeltelijk in handen. De voordelen van de coltanontginning voor de Kongolese bevolking zijn te verwaarlozen, in vergelijking met de sociale gevolgen ervan.
2. In 1999, en vooral in 2000 en 2001, heeft de plotselinge prijsstijging voor coltan op de wereldmarkt, veroorzaakt door de expansie van de markt van nieuwe technologieën waarbij tantaliet wordt verwerkt, geleid tot een stormloop op de metaallagen in het oosten van de DRC (in Zuid- en Noord-Kivu en in Maniema), in de gebieden die toen door Oeganda en Rwanda werden bezet.”
3. De plotse stijging van de coltanprijzen wekte niet alleen de belangstelling op van verschillende ondernemingen, maar ook van militairen die de ontginning en de markt van coltan infiltrerden. Militairen van de hoger genoemde landen en van rebellenbewegingen aarzelden niet om geweld te gebruiken om zich meester te maken van de mineralen uit de lagen en om ze te ontginnen en te verhandelen.
4. De autoriteiten van het RCD-Goma hebben van november 2000 tot maart 2001 een monopolie toegekend van de coltanuitvoer naar Rwanda, via een Kongolese onderneming (Somigl : de belangrijkste commerciële partner was het Belgische bedrijf Cogecom). Het doel was een verhoging van de ontvangsten ten voordele van de schatkist en de financiering van de oorlog. Dit monopolie en de zware taken die erop werden geheven, maakten de werking van de traditionele comptoirs quasi onmogelijk.
5. Het rapport van de VN-experten en getuigen, gehoord door de Commissie, maken melding van het bestaan van een « Kongo-bureau » in de schoot van het RPA, dat de economische activiteiten in het oosten van Kongo zou controleren en maximaliseren. Van Rwandese zijde wordt deze bewering stelselmatig ontkend. De commissie meent dat er voldoende aanwijzingen bestaan om te stellen dat Rwanda op een gecentraliseerde wijze en gebruik makend van haar militaire aanwezigheid, haar economische activiteit, financiële transferts ten nadele van de Kongolese bevolking en de financiering van haar oorlogsinspanning heeft georganiseerd.
6. Het derde VN-rapport maakt melding van het feit dat bedrijven zoals “Eagle Wings” “filiaal van het Amerikaanse Trinitech” via hun comptoir in Oost-Kongo onvoldoende taxes dienden te betalen aan de RCD-GOMA-autoriteiten. Getuigen gehoord door de commissie bevestigen dit. Ze voegen eraan toe dat ter compensatie per vliegtuig wapens werden geleverd. De commissie heeft tevens verantwoordelijken van “Eagle Wings” ontmoet. Dezen erkennen hun coltan-activiteiten, maar ontkennen de hun ten laste gelegde feiten.

De commissie vraagt dat het VN-panel deze aantijgingen verder zou onderzoeken. Het VN-panel stelde financiële restricties voor ten aanzien van een Belg, werkend voor Eagle Wings. De Commissie is veeleer van oordeel dat, indien sancties verantwoord zijn, deze zich in de eerste plaats moeten richten tot de verantwoordelijken van het bedrijf.

7. Meerdere bronnen hebben de commissie ingelicht over de vaak mensonwaardige omstandigheden waarin de werknemers de coltan moeten ontginnen. Er is sprake van dwangarbeid (Rwandese gevangenen zouden door het RPA onder dwang aan het werk worden gezet), kinderarbeid, misbruik van de arbeid van landbouwers, risico's verbonden aan radioactiviteit van sommige mineralen.
8. Belgische ondernemingen ontginnen geen coltan ter plaatse, maar een tiental hebben wel deelgenomen aan de export, de verkoop, de opslag, het breken en de doorvoer ervan en sommigen doen dat nog. Een aantal ondernemingen was vóór de oorlog op die markt aanwezig (o.a. Cogecom en Sogem). Het marktaandeel van de belangrijkste Belgische operatoren is in 2000 aanzienlijk gedaald ten voordele van de Rwandese militaire filière.⁵ Bepaalde traditionele Belgische traders werden uit de markt geweerd ten voordele van anderen. Terwijl sommige Belgische ondernemingen zich terugtrokken op basis van het verschijnen van het eerste VN-rapport (Sogem bvb.), verantwoordden anderen (waaronder Cogecom) het voortzetten van hun activiteiten of hun komst op de markt met overwegingen in verband met hun economisch overleven.

Op basis van de bovenvermelde vaststellingen, beklemtoont de Commissie de noodzaak aan het creëren van internationaal afdwingbare, sluitende regels in verband met de ontginning en de handel in grondstoffen in conflictgebieden, en vraagt de regering de nodige initiatieven te nemen.

---

⁵ cfr. rapport van de experts van de commissie, hoofdstuk III, coltan, p. 6
20.02.03-14.00u.

2. Katangadossiers

- 2.1. De familie Forrest is, via haar groep, een historisch belangrijke investeerder geweest in de DRC, voornamelijk in Katanga, maar ook in Kinshasa.

De Commissie heeft zich meer bepaald gebogen over de omstandigheden waarin in 1997 twee belangrijke industriële projecten tot ontwikkeling zijn gebracht : het GTL-STL-project voor ontginning van kobalt-germanium uit de terril van Lubumbashi en het project voor kobaltontginning in de mijn van Luiswishi en voor kobaltverwerking in de fabriek van Kipushi.

- 2.2. De Commissie heeft met betrekking tot de STL-contracten juridisch advies ingewonnen. Dit advies leidt tot de volgende conclusies :

- uit de bepalingen van de joint-venture overeenkomst en de statuten blijkt dat bij de onderhandelingen OMG wellicht de sterkste partij was. In elk geval worden haar belangen het best gewaarborgd. Hieruit volgt evenwel niet dat de overeengekomen en weerhouden regeling onbillijk, laat staan onwettig, overkomt. Men kan immers niet buiten het feit dat OMG in dit project de grootste financiële bijdrage levert en bijgevolg het grootste risico loopt. Zij diende immers een inbreng te doen die overeenstemt met 55% van het totale kapitaal, dat wordt geraamd op 115 miljoen USD. Daarenboven voorfinanciert OMG ook de participatie van Gécamines in het kapitaal, nu deze laatste slechts geleidelijk eigenaar zou worden van de haar toegewezen 20% van de aandelen.
- Omtrent de samenhangende, commerciële overeenkomsten zelf, stelt zich de vraag waarom bepaalde van deze activiteiten werden uitbesteed aan een met één van de partners verbonden onderneming en niet deel uitmaken van de activiteiten die worden samengebracht binnen de joint-venture samenwerking tot verrijking van alle partijen.

Theoretisch maakt deze manier van werken het mogelijk om gelden aan de joint-venture te onttrekken doordat OMG Kokkola bijvoorbeeld een te lage prijs zou betalen voor de kobaltlegeringen. Indien een correcte prijs wordt betaald, is er weliswaar vanuit juridische hoek geen bezwaar tegen de structuur zoals nu opgebouwd. Analyse moet aantonen of er al of niet misbruik is gemaakt van de juridische structuur.

- Ook de analyse van de samenhangende overeenkomsten laat vermoeden dat OMG tijdens de onderhandelingen wellicht de sterkste partij is geweest, zonder dat echter uit de loutere lezing van deze documenten kan worden afgeleid dat OMG misbruik zou hebben gemaakt van deze machtspositie, waardoor er tussen de verbintenissen een onaanvaardbaar onevenwicht zou zijn ontstaan, althans vanuit puur juridisch standpunt.
- Uit de documenten met betrekking tot de kredietovereenkomst gesloten tussen GGF⁶ en de NV Belgolaise, kan niet afgeleiden worden dat er zou sprake zijn van merkwaardige bepalingen, laat staan van bepalingen die zouden wijzen op een plundering van de rijkdommen van de Kongolese regio door de betrokken partijen.

---

⁶ Groupe Georges Forrest
20.02.03-14.00u.

- 2.3. De Commissie heeft zich afgevraagd in welke mate bijvoorbeeld in het kader van de STL-overeenkomst bepaalde activiteiten werden uitbesteed aan met één van de partners verbonden ondernemingen en niet deel uitmaken van de joint-venture zelf.
De Commissie heeft terzake juridisch advies ingewonnen.

Dit advies zegt :

“Theoretisch maakt deze manier van werken mogelijk om gelden aan de joint-venture te onttrekken doordat OMG Kokkola bijvoorbeeld een te lage prijs zou betalen voor de kobaltlegeringen. Indien een correcte prijs wordt betaald, is er weliswaar vanuit juridische hoek geen bezwaar tegen de structuur zoals nu opgebouwd. Analyse moet aantonen of er al of niet misbruik is gemaakt van de juridische structuur.”

- 2.4. Een economische analyse, uit te voeren door experts, moet kunnen uitmaken of er al dan niet misbruik is gemaakt van de juridische structuur.
De Commissie stelt vast dat de heer Forrest gedurende een bepaalde periode en op vraag van de regering het voorzitterschap heeft waargenomen van Gécamines.
De Commissie is van oordeel dat zulks niet aangewezen was omdat zulks het vermoeden van belangenvermenging oproept.
Vooral ook omdat gedurende deze periode een protocol wordt afgesloten waarbij een nieuw bedrijf wordt voorzien met als partners : de Kongolese Staat; Gécamines en de groep Forrest die er 51% in verwerft.
- 2.5. De Commissie vindt dat de onderzochte dossiers typisch zijn voor de situatie waarin de DRC zich bevindt.
Gezien de benarde financiële positie van de Staat voorziet het protocol afgesloten tussen Gécamines en de groep Forrest in het feit dat royalties die aan Gécamines toekomen, zullen worden doorgestort aan “Voirie et Reconstruction Nationale”, waarbij weliswaar Gécamines fiscale voordelen krijgt.
Onderhavig dossier geeft aan hoe middelen aan Gécamines onthouden worden en gebruikt worden ter financiering van projecten die normaal door de Staat moeten gefinancierd worden, middelen die Gécamines ongetwijfeld nodig heeft voor zijn ontwikkeling. Het gevolg is dat een privé-bedrijf supplementaire opdrachten kan krijgen in het domein van openbare werken.
- 2.6. De Commissie stelt vast dat Gécamines in elk geval in een zeer zwakke positie verkeert, enerzijds omwille van haar slechte financiële, economische situatie en anderzijds omwille van het feit dat de officiële regering in Kinshasa ook over het hoofd van Gécamines beslissingen met betrekking tot het bedrijf treft.
Daarenboven doet zich de trieste situatie voor waarbij de DRC, geen middelen heeft om essentiële opdrachten uit te voeren.
Daarnaast bevindt zich de groep Forrest die sinds 80 jaar aanwezig is in de DRC, een historische investeerder is, en nu nog als enige in staat is essentiële opdrachten van infrastructurele aard uit te oefenen.
Deze twee vaststellingen situeren zich in een omgeving van staatloosheid en een informele economie.

- 2.7. Terwijl het GTL-STL-project zich ontwikkelt, blijken de industriële investeringen duurder dan verwacht : 145 miljoen USD in plaats van 115 miljoen USD. Nochtans werd slechts één grote oven gebouwd, in plaats van de twee geplande en de convertor die oorspronkelijk gepland was, werd niet gebouwd.

De kobaltprijzen zijn in die periode gedaald, waardoor het project in de toekomst met rendabiliteitsproblemen kan worden geconfronteerd. Toch is het project tot dusver zijn financiële verplichtingen nagekomen.

De terril van Lubumbashi bevat 14.500.000 ton scories, waaronder 3.000 ton germanium. Het GTL-STL-contract behelst ongeveer een derde van de terril. Het verenigingscontract GTL-STL gaat niet over de ontginning van germanium. De ontginning ervan was niet voorzien. Over de verdeling van het inkomen uit de raffinage ervan in Finland door de onderneming OMG bestaat een geschil tussen Gécamines en OMG.

De gevolgen van de ontginning van de terril van Lubumbashi voor het milieu worden niet permanent gemonitord door een onafhankelijke instantie. De terril is buitengewoon rijk aan allerlei zware metalen, zodat lucht- en watervervuiling niet kunnen worden uitgesloten, wat de bevolking verontrust.

De commissie beschouwt die dossiers als klassieke dossiers. Het GTL-STL-contract is een klassiek voorbeeld omdat er in de DRC geen Staat is. Het overheidsbedrijf Gécamines is onvoldoende toegerust om zijn belangen correct te verdedigen. Men moet dan ook vaststellen dat ze contracten hebben ondertekend die misschien niet transparant zijn.

- 2.8. Dit project werd verzekerd voor rekening van de Staat, waarbij de Nationale Delcredereerdienst opgetreden is als technisch executant en adviseur. De Nationale Delcredereerdienst verzekert de schade van contractbreuk of van wanbetaling als gevolg van commerciële en politieke risico's bij export of bij investeringen in het buitenland. De Nationale Delcredereerdienst heeft de Democratische Republiek Kongo in categorie 7 ondergebracht.

Wat de Nationale Delcredereerdienst betreft, hebben we vastgesteld dat geen enkele vertegenwoordiger van de ministers zijn veto heeft gesteld voor dat dossier en hebben we geen politieke druk op de beslissing van de Delcredereerdienst kunnen vaststellen.

We moeten niettemin vaststellen dat het een bijzonder dossier is (land van categorie 7), maar dat het toekennen van een kredietverzekering voor dat project door de Delcredereerdienst volledig overeenstemt met het beleid dat België in de DRC en in de regio ontwikkelt.

Germanium is nooit een gegeven in dat dossier geweest toen het door de Nationale Delcredereerdienst werd aangepakt.

De Staat heeft op advies van de Nationale Delcredereerdienst beslist de kredietverzekering toe te kennen omdat het een verdedigbaar dossier was. De Nationale Delcredereerdienst heeft beslist de kredietverzekering toe te kennen omdat het een verdedigbaar dossier was. Het enige risico ligt in de wereldprijzen voor kobalt. Maar dat is een algemeen probleem dat geldt voor alle projecten met grondstoffen.

2.9. Een aantal klachten van lucht- en watervervuiling veroorzaakt door de productieprocessen van ertsen werden bij de commissie geformuleerd. In die klachten werd melding gemaakt van vervuiling door zware metalen die o.a. door nachtelijke uitstoot urbane gebieden en landbouwgronden treffen. Deze industriële pollutie zou significante gezondheidsproblemen veroorzaken en verantwoordelijk zijn voor drastische vermindering van de landbouwproductie.

De Commissie vraagt aan de regering om samen met de Europese partners de technologische know-how ter beschikking van de DRC regering te stellen om adequate controle op pollutie te organiseren en efficiënte maatregelen te onderzoeken om deze pollutie in te dijken en de volksgezondheid te bevorderen.

2.10. Traders

Bij de economische situatie van Katanga en bij uitbreiding van de DRC komt een belangrijke factor kijken die niet over het hoofd gezien mag worden, namelijk de dramatische instorting van de koersen van de grondstoffen en meer bepaald van het kobalt.

In iets meer dan 5 jaar tijd is de koers van kobalt gezakt van 16 dollar per pond naar minder dan 6 dollar per pond.

Rekening houdende met normale exploitatiekosten blijkt duidelijk dat het met dergelijke wereldkoersen, in normale handelomstandigheden, bijna onmogelijk is om nog winst te maken.

Aangezien Gécamines onder druk staat vanwege haar schuldenlast, heeft zij vaak een beroep gedaan op de traders om een deel van haar productie te kunnen verkopen.

Voor Gécamines gaat het erom gericht te kunnen verkopen aan traders, die de onderneming het nodige geld voorschieten om de productie te verzekeren en het afgewerkte product van Gécamines kopen. Die traders passen intrestvoeten toe die niet vergelijkbaar zijn met de op de markt gebruikelijke intrestvoeten.

Dat gaat ook nog samen met het feit dat de traders zich gewoonlijk het recht voorbehouden om de noteringsperiode te kiezen, wat een zeer grote korting voor de traders voor gevolg heeft ; korting die aan een lage koers tot 25% kan bedragen.

Voorts vertoont de formule om de marktprijs van kobalt te berekenen enkele wel bijzondere kenmerken.

De referentie die al zeer lang wordt aanvaard en die met Gécamines altijd van toepassing is, is de koers die gepubliceerd wordt in "Metal Bulletin".

Dat is dus een volstrekt informele koers.

“Metal Bulletin” baseert zich immers op informatie van kopers of verkopers inzake de “spotverkoop” en berekent zo de gemiddelde koers.

De “spotverkoop” wordt echter toegepast door traders die dus door hun praktijken de prijs naar beneden duwen, met alle gevolgen vandien stroomopwaarts.

De Commissie vraagt de regering de regels te verduidelijken inzake de voorwaarden waaronder een waarborg aan ondernemingen kan worden toegekend, met het vermijden van dekking van commercieel risico bij investeringen.

3. Diamant:

3.1. Diamantsector

3.1.1. De Commissie heeft nota genomen van:

- de belangrijkheid van de diamantsector voor ons land: omzet van 26 mia US dollar, 7% van onze export en een directe en indirecte tewerkstelling van ongeveer 42.500 personen;
- de belangrijkheid van de Belgische diamantsector op wereldvlak: zowat 80% van alle ruwe diamant die in de wereld wordt gevonden, wordt fysisch in Antwerpen verhandeld;
- de omvang van de diamantimport uit Afrikaanse landen (cijfers 2001 in US dollar): DRC: 495, 3 mio; Congo-Brazzaville: 223, 8 mio; Oeganda: 2,5 mio; Rwanda: 1,2 mio en Angola: 557, 9 mio.

3.1.2. De Commissie meent dat de belangrijkheid van de Belgische diamantsector vereist dat deze sector een voorbeeldfunctie moet uitoefenen inzake een correcte organisatie en controle van de markt en van de handel.

In deze context verheugt de Commissie er zich over dat, in tempore non suspecto, de Belgische overheid samen met de sector en de “Hoge Raad voor de Diamant” (sinds 1945) het op wereldvlak strengste en meest strikte controle- en informatiesysteem heeft opgezet: een dubbele controle via de “Diamond Office”, met name een douane-controle en een controle door “Economische Zaken” via experts en een fysische controle van alle zendingen. Hierdoor werd tevens een uniek statistisch instrument mogelijk gemaakt.

De Commissie stelt tevens vast dat in het verlengde van VN-rapport met betrekking tot Angola en ter begeleiding van het Kimberley-proces, België is overgegaan tot de oprichting van een Task-Force op regeringsniveau. De Commissie verzoekt de regering de werkzaamheden van de Task Force verder te zetten en, op regelmatige wijze, het parlement te informeren.

Verder heeft recente wetgeving het controlesysteem nog aangescherpt.

De Commissie stelt vast dat de sector met het oog op het bestrijden van handel in conflictdiamant, op voluntaristische wijze, pro-actief is opgetreden via het “Strategic Plan for Transparency in the African Diamond Trade” (januari 2000).

Dit pro-actief optreden had betrekking op het opzetten van lokale “Diamond Office-structuren” en het instellen van certificaten van origine. Akkoorden werden afgesloten voor landen als Angola, Sierra Leone, Guinee en de DRC.

Het tweede VN-rapport erkent zulks door te stellen: *“Belgium, along with the Diamond High Council in Antwerp, has taken serious steps to halt imports of conflict diamonds, for example from Angola and Sierra Leone, by instituting strict controls and by playing a leading role in the design and adoption of an international diamond certification system”*.

Het rapport voegt eraan toe dat in de mate er toch zulke diamant in ons land terecht komt dit te wijten is aan het gebrek aan vergelijkbare controles in andere EU-lidstaten.

- 3.1.3. - De implementatie van het “Kimberley-proces” vormt een belangrijke stap in de strijd tegen illegale handel en smokkel, maar de Commissie betreurt dat het “Kimberley-proces” het vigerend, Belgische systeem niet veralgemeent. De commissie stelt vast dat de invoer van diamant vanuit Oeganda, Rwanda en Congo-Brazzaville niet langer toegestaan is zolang die landen het Kimberley-proces niet hebben onderschreven.

De Commissie stelt voor dat de regering en de sector, via de bevoegde instanties, hun volle steun geven aan de uitbouw zowel van de in het “Kimberley-proces” voorziene instrumenten (secretariaat en technische commissie), als van de “Export and Import authorities” in de diverse landen-participanten.

De Commissie beveelt de regering aan, in de geëigende internationale instanties, alles in het werk te stellen tot versterking van het “Kimberley-proces” in de toekomst: voorafgaand aan de zendingen het overmaken van essentiële gegevens en foto’s; de fysieke controle van alle zendingen door experts; en het installeren van een “credential-systeem” zoals in Angola.

- De Commissie betreurt leemten in de recente EU-verordening van december 2002 en vraagt de regering te blijven ijveren voor een meer sluitend systeem door o.a. het beperken van het aantal “points of entry” en door de “Communautaire autoriteiten” te organiseren naar het voorbeeld van de Belgische “Diamond Office”.

De Commissie stelt tevens vast dat de bevoegdheid van de EU op handelsvlak het België moeilijk zoniet onmogelijk maakt verder tot bilaterale samenwerking te komen met diamant-exporterende landen.

De Commissie dringt er dan ook bij de regering op aan de nodige initiatieven te nemen opdat de EU een pro-actief beleid zou voeren, waarbij de Belgische bevoegde instanties ter ondersteuning kunnen optreden. Ter implementatie van “Kimberley” dringt de Commissie er sterk op aan dat de regering bij de EU aandringt op uitvoering van de artikelen 8 en 16 van de EU-Verordening. Daarenboven stelt de Commissie vast dat ons land terzake initiatieven neemt via ontwikkelingssamenwerking.

- De Commissie betreurt dat het “Kimberley-proces” zowel als de desbetreffende EU-verordening het mogelijk maakt het Belgische controlesysteem te versoepelen.

Indien België deze mogelijke versoepeling niet implementeert, kan ons land in een relatief nadelige positie geplaatst worden.

De Commissie stelt nochtans voor ons systeem onverkort te handhaven en waar mogelijk nog te verfijnen (bijvoorbeeld inzake het systeem registratie en beroepskaarten).

- 3.1.4. De Commissie komt tot de conclusie dat de douane-diensten niet altijd alert reageren op indicaties o.m. op basis van de VN-rapporten.

De Commissie beveelt de regering daarom aan met het oog op een verscherpte controle de douane-diensten de nodige middelen ter beschikking te stellen ten einde :

- het vigerend systeem van risico-analyse te versterken door de organisatie van adequate gerichte controle t.a.v. zogenaamde risicolanden en handelaren;
- gerichte controles te organiseren op luchthavens (inbegrepen met betrekking op privé-vliegtuigen);
- gerichte controles a posteriori te versterken;
- informatie-uitwisseling te verbeteren door het operationeel maken van een gegevensbank die ter beschikking staat van alle betrokken diensten;
- de coördinatie en taakverdeling tussen de bevoegde diensten te optimaliseren.

De Commissie zich bewust zijnde van de EU-context, vraagt de regering deze problematiek op EU-vlak aan de orde te stellen, omdat douane-controle een belangrijk element kan vormen in de strijd tegen smokkel.

- 3.1.5. De Commissie ondersteunt het feit dat de “Hoge Raad voor Diamant” systematisch aanklachten tegen bedrijven of personen onverwijld overmaakt aan Justitie (Protocol van samenwerking tussen de HRD en de Procureur des Konings - februari 2000), met het oog op het voorkomen van het feit dat georganiseerde misdaad zou infiltreren in de diamantsector.

De Commissie vraagt de regering de nodige middelen ter beschikking te stellen van Justitie tot afhandeling van deze en andere dossiers omdat zulks van groot belang is zowel met het oog op het nemen van de nodige sancties als met het oog op mogelijke ontlasting van de betrokkenen.

- 3.1.6. De Commissie stelde vast dat de VN alleen embargo's heeft uitgevaardigd tegen landen als Angola, Sierra Leone en Liberia, waardoor handel met andere landen en conflictgebieden internationaal als legaal moet beschouwd worden. Een unilaterale beslissing qua invoerbepalingen door België is niet mogelijk, vermits deze via de EU bij de WTO dienen aangebracht te worden.

De Commissie heeft tevens vastgesteld dat België in staat is een embargo binnen het uur uitvoerbaar te maken, terwijl andere landen, zoals de VS, in het geval van Sierra Leone, zes maanden nodig hebben.

- 3.1.7. - De Commissie heeft vastgesteld dat in 2001 de import van ruwe diamant vanuit Congo-Brazzaville naar Antwerpen, merkelijk is gestegen.

De Commissie komt tot de conclusie dat de oorzaak ligt in het feit dat in juli 2000 de DRC, voor een bepaalde periode, het Israëliësch bedrijf IDI een verkoopsmonopolie heeft toegewezen voor de export van diamanten vanuit de DRC.

De Commissie is van oordeel dat de gestegen export vanuit Congo-Brazzaville (dat geen binnenlandse productie heeft) het gevolg was van smokkel vanuit de DRC naar Congo-Brazzaville enerzijds om fiscale redenen en anderzijds om het “monopolie” te ontwijken.

De Commissie uit het vermoeden dat de achterliggende bedoeling van het instellen van dit monopolie het genereren van financiële middelen ter financiering van de oorlog was en het bekomen van militaire bijstand.

- De Commissie heeft kennis genomen van de verschillen tussen de export-statistieken vanuit de DRC naar ons land en de import-statistieken opgesteld in België (zowel inzake waarden als hoeveelheden).

De Commissie komt tot de conclusie dat de diamant-export systematisch ondergewaardeerd is, inzonderheid wat betreft de KASAI-diamant, waardoor de DRC inkomsten derft.

De Commissie stelt echter evenzeer vast dat aangegeven export van zendingen vanuit de DRC naar Antwerpen daar niet toekomen, wat het mogelijk maakt dat deze diamanten in een informeel circuit verdwijnen.

- De Commissie heeft kennis genomen van de evolutie bij de maatschappij MIBA (80% DRC en 20% SIBEKA, een Belgische maatschappij): ineenstorting van de productie; blokkering van de verkoopprijs; het ontnemen van de reserves en inkomsten aan het bedrijf; het gebrek aan investering in vernieuwing en onderhoud; de inmenging van de autoriteiten; Volgens de aan de commissie meegedeelde documenten heeft de société minière de Bakwanga (Miba), die voor 20 % in handen is van Sibeka en voor 80 % van de Kongolese Staat, van de Kongolese regering de opdracht ontvangen verscheidene betalingen uit te voeren ten gunste van bepaalde munitie- en wapenfabrieken. Ook heeft Miba aan een Belgische bank en aan een Zwitserse bank de opdracht gegeven een betaling uit te voeren aan een wapenhandelaar. Er moet worden nagegaan of er op de rekeningen van Miba bij de Belgische bank wel degelijk verrichtingen zijn uitgevoerd voor wapenfabrikanten, voor welke bedragen en voor welk precies doel. De commissie verzoekt de regering en het VN-panel die zaken tot klaarheid te brengen op basis van de documenten die de commissie hen zal meedelen.
- De Commissie nam tevens akte van het instellen in 2000 van een monopolie van de export van diamant vanuit het RCD-Goma gebied, in een poging vat te krijgen op de diamanthandel en de financiële stromen.

- De Commissie nam kennis van de Zimbabwaanse betrokkenheid bij maatschappijen als MBC en Sengamines.
- De Commissie heeft getuigen gehoord die stelden dat in DRC diamantopkopers actief zijn die rechtstreeks diamant aankopen boven hun marktwaarde. Dit gebeurt onder meer in de Kisangi-regio. Door deze witwaspraktijken wordt crimineel geld in een officieel diamantcircuit gebracht.
- De Commissie nam tevens kennis van de in het derde VN-rapport beschreven netwerken in de gebieden gecontroleerd door enerzijds de autoriteiten in Kinshasa, en anderzijds Rwanda en Oeganda.

Op basis van deze elementen en de informatie vergaard tijdens de informatiemissie, komt de Commissie tot de conclusie dat diamant het voorwerp heeft uitgemaakt van illegale handel en smokkel; dat diamantopbrengsten zijn aangewend door de diverse actoren ter financiering van het conflict; dat met diamantopbrengsten financiële transfers worden gerealiseerd naar landen met militaire aanwezigheid in de diverse gebieden van de DRC; en dat diamant is aangewend als ruilmiddel voor andere goederen waaronder wapens.

Op basis van deze elementen komt de Commissie tevens tot de conclusie dat de diamantproductie en handel niet op een billijke wijze ten goede is gekomen noch de DRC als “staat” noch van de bevolking.

De Commissie stelt dat de middelen van een nationale parlementaire onderzoekscommissie alleen ontoereikend zijn om harde, juridisch sluitende bewijzen aan te brengen en meent bijgevolg dat, zoals door de VN beslist, verder internationaal georganiseerd onderzoek noodzakelijk is.

Voor de Commissie is duidelijk dat het herstel van de rechtsstaat op het ganse DRC-grondgebied en een correcte organisatie van het controle-systeem de noodzakelijk voorwaarden vormen voor het creëren van een situatie waarin de opbrengst van de natuurlijke rijkdommen, in het bijzonder van diamant, werkelijk ten goede komt van de bevolking.

- 3.1.8.
- De Commissie is van oordeel dat ter voorkoming van illegale handel en smokkel de oplossing ligt in:
    - een sluitende internationale regeling, wat in de toekomst een versterking van het Kimberley-proces veronderstelt;
    - een correcte implementatie van controlesystemen in de eerste plaats in de diamantproducerende en exporterende landen omdat deze het begin van de keten vormen (leemten in de controle aan de bron leiden immers tot mogelijke leemten verder in de keten).
    - verscherpte douane-controle en correcte implementatie van de controlesystemen in de importerende landen inzonderheid in die landen met belangrijke diamantcentra.

De Commissie stelt vast dat internationale rapporten met betrekking tot illegale handel en smokkel zich in de eerste plaats op Antwerpen richten.

Andere belangrijke diamantcentra in de wereld, ook indien ze geen of nauwelijks controle-systemen hanteren, maken nauwelijks het voorwerp uit van kritische analyses wat het gevaar van economische manipulatie inhoudt.

De Commissie dringt erop aan dat de diverse diamantcentra door internationale instanties op basis van eenzelfde methode worden doorgelicht.

3.2. Diamantbedrijven

3.2.1. De Belgische diamantbedrijven, vernoemd in de VN-rapporten m.b.t. de DRC, werden gehoord door de commissie.

De commissie stelt een aantal gemeenschappelijke elementen vast in de verklaringen van de vertegenwoordigers van de gehoorde bedrijven, met name:

- dat ze wat hen in het VN-rapport ten laste gelegd werd, ontkennen;
- dat ze door het VN-panel niet tevoren gehoord werden;
- dat ze niet of nauwelijks op de hoogte waren van de OESO-richtlijnen;
- dat ze als gevolg van de vermeldingen in het VN-rapport moeilijkheden hebben gehad of schade hebben geleden.

Met betrekking tot de aanklachten geformuleerd door het VN-panel tegen een aantal diamantbedrijven dat de OESO-richtlijnen niet werden gerespecteerd, stelt de commissie dat (onafgezien van het feit dat het om richtlijnen gaat die niet afdwingbaar zijn) deze richtlijnen niet van toepassing zijn op de betrokken diamantbedrijven omdat deze niet als multinationals kunnen omschreven worden. Daarenboven meent de commissie dat het VN-panel moet verduidelijken welke aspecten van deze richtlijnen niet zouden zijn gerespecteerd.

3.2.2. In het derde VN-rapport wordt de maatschappij MBC (*Mineral Business Company*), gecreëerd als een partnership tussen de DRC en Zimbabwe, aangeduid als een bedrijf dat een winstgevende diamanthandel organiseert, maar dat de voorziene taxes aan de DRC-staatskas niet betaalt (wat echter door de DRC ontkend wordt).

Daarenboven wordt gesteld dat MBC een beperkt aantal diamantbedrijven mee laat genieten van haar “geprivilegeerde” status.

In dit verband worden drie Antwerpse bedrijven genoemd, met name Jewelimpex, Komalgems en Diagem, waarbij deze bedrijven op de door het VN-panel opgestelde lijsten waarvoor financiële restricties of reisbeperkingen worden voorgesteld niet voorkomen.

De verklaringen door de vertegenwoordigers van deze bedrijven, onder ede, afgelegd bij de commissie komen er op neer dat:

- ze zich hoofdzakelijk op de Antwerpse markt bevoorraden;
- ze zich veeleer sporadisch (beperkte periodes en beperkt aantal keren) bij MBC hebben bevoorrad;
- hun aankopen bij MBC indirect, via een klant, verliepen en dat deze transacties slechts een beperkt deel van hun omzet betroffen;
- hun aankopen bij MBC gestopt zijn voor de publicatie van het derde VN-rapport.

Voor een vierde Antwerps diamantbedrijf, met name Abadiam, stelt het derde VN-rapport dat het een van de belangrijkste handelspartners is van MBC.

Daarenboven vermeldt dit rapport dat ORYX NATIONAL RESOURCES een belangrijk bedrag aan dit bedrijf heeft overgemaakt, ORYX zijnde de exploitatiemaatschappij (met Arabische hoofdaandeelhouders) van de mijn SENGAMINES.

SENGAMINES dat zelf als aandeelhouders heeft: MIBA, OSLEG (Zimbabwe) en COMIEX (DRC).

Deze laatste twee respectievelijk met Kongolese en Zimbabwaanse militaire achtergrond.

In de verklaringen (onder ede) afgelegd voor de commissie stelt de verantwoordelijke van het bedrijf:

- dat het bedrijf zich bevoorradt op de markt en in Zuid-Afrika en Brazilië;
- dat nooit goederen gekocht werden van MBC;
- dat het bedrijf gedurende anderhalf jaar agent was voor ORYX-SENGAMINES waarvan het bedrijf in commissie goederen ontving en verkocht op de markt op basis van een afgesloten contract waar echter sinds een jaar een einde werd aan gesteld.

Intussen, heeft een Zuid-Afrikaan de relatie met ORYX overgenomen. Deze laatste wordt niet vermeld in het VN-rapport.

De commissie komt tot de conclusie dat MBC en Sengamines instrumenten vormen die het mogelijk maken: enerzijds financiële transfers te realiseren naar Zimbabwe of onderdanen (militairen) van dit land als compensatie voor hun militaire aanwezigheid en anderzijds om middelen te genereren voor de DRC of het militaire apparaat.

Geen wettelijk kader (Europees of Internationaal) belet of verbiedt handel te drijven met bedrijven als MBC of ORYX-Sengamines. Wettelijk is het handel drijven met deze bedrijven bijgevolg toegelaten.

Indien men van oordeel is om welke reden ook dat handel met dergelijke bedrijven moet verboden worden omdat ze direct of indirect het conflict ondersteunen, dan kan zulks slechts via een wettelijke regeling op het niveau van de EU of de VN.

In deze context en op basis van de beschikbare informatie is de conclusie van de commissie dat wat betreft de desbetreffende diamantbedrijven geen wettelijk bezwarende elementen kunnen weerhouden worden en ze ter goeder trouw gehandeld hebben.

Inzake het specifiek punt met betrekking tot de overdracht van een belangrijk bedrag vanwege ORYX naar het desbetreffend diamantbedrijf is de commissie van oordeel dat het VN-panel de bewijsstukken, die zij beweert te bezitten, voor evaluatie en onderzoek moet overmaken aan de bevoegde Belgische instanties.

- 3.2.3. In het derde VN-rapport wordt gesteld dat drie Libanese clans die ook Antwerpse diamantbedrijven exploiteren, criminele organisaties vormen die o.a. witwaspraktijken en smokkel organiseren. Daarenboven hebben ze, volgens het VN-rapport, bindingen met Amal en Hezbollah.

In deze context worden vier Antwerpse diamantbedrijven vernoemd, met name Sierra Gem Diamonds, Asa Diam, Triple A Diamonds en Echogem, waarbij deze laatste sinds eind 1990 zijn activiteiten te Antwerpen heeft stopgezet.

Deze bedrijven werden tevens opgenomen in de lijst waarvoor het VN-panel financiële restricties vraagt. Het VN-panel stelt daarenboven financiële en reisrestricties voor ten aanzien van sommige verantwoordelijken.

Op zich is handel met landen en bedrijven die niet onder het embargo vallen wettelijk toegelaten.

De vraag die zich inzonderheid stelt is of deze handel vervat zit in een netwerk dat illegale praktijken verbergt.

De commissie heeft de verantwoordelijken van deze bedrijven gehoord.

Onder ede hebben de betrokkenen de aanklachten tegen hen gericht in het VN-rapport ontkend.

De Commissie komt tot de conclusie:

- dat zij over geen elementen beschikt om deze aanklachten te beoordelen;
- dat gezien de aard en de belangrijkheid van de aanklachten zij het VN-panel vraagt de bewijzen of indicaties aan de bevoegde Belgische instanties over te maken en de regering vraagt om een onderzoek te laten instellen door de bevoegde instanties.

- 3.2.4. - In het derde VN-rapport beschrijft het VN-panel het bestaan van een Oegandees elite-netwerk welk ondermeer de diamanthandel mede zou coördineren.

Dit netwerk zou werken onder de koepel van de zogenaamde “Victoria-groep” waarin Khalil Nazeem Ibrahim en M. Abbas een centrale rol zouden spelen.

Zij zouden gebruik maken van de diensten van de eigenaar van een Antwerps diamantbedrijf, met name Nami Gems.

Dit bedrijf werd nochtans niet opgenomen in de lijst van bedrijven bij het derde rapport waartegen financiële sancties gevraagd worden.

De commissie is op de hoogte gesteld van een gebeurtenis waarbij het diamantbedrijf diamanten wou aankopen in Kampala. Diamanten met als origine de DRC.

Deze diamanten werden aangekocht bij de comptoir “Picadilly” via Khalil Nazeem Ibrahim, die een koerier, zijnde de man die het geld in Kampala in ontvangst nam, had aangeduid.

De koerier is echter beroofd van het geld.

De zaak werd aangegeven en de verzekeringsmaatschappij heeft het Antwerpse bedrijf vergoed.

Volgens de informatie waarover de commissie beschikt was deze gebeurtenis bekend bij het VN-panel dat er echter geen melding van gemaakt heeft in haar derde rapport.

Tijdens het verhoor in de commissie heeft de verantwoordelijke van het diamantbedrijf dit verhaal bevestigd.

Betrokkene heeft daarenboven gesteld dat zijn bedrijf zowel in 2000 als in 2001 telkens voor een beperkte periode van twee maanden zaken gedaan heeft met Khalil Nazeem Ibrahim, maar dat daarmee gestopt werd.

Betrokkene beweert geen kennis te hebben van de “Victoria-groep”.

De commissie beschikt over geen elementen om te betwisten dat de aankoop in Kampala niet volgens de na te leven wettelijke regeling zijn verlopen.

De commissie, op basis van de beschikbare informatie, kan niet beoordelen in welke mate dit diamantbedrijf als vehikel gebruikt wordt, zoals de VN-rapporten aanduiden, voor de niet aanvaardbare praktijken van het door haar beschreven “elite-netwerk” in Oeganda.

De commissie vraagt het VN-panel indien het over indicaties beschikt die voor onderzoek over te maken aan de bevoegde instanties in België.

De commissie is, op basis van verstrekte informatie, van oordeel dat inzonderheid de aanvoerfilière tussen Kisangani en Kampala en de erbij betrokken bedrijven en/of personen, dienen nagegaan te worden.

- 3.2.5. - In het eerste VN-rapport stelt het VN-panel dat Rwandese militairen voordeel halen uit het conflict en dat via verschillende wegen en haar aanwezigheid in het gebied (RCD-Goma) de oorlog gefinancierd wordt. Een Antwerps diamantbedrijf, met name Arslanian Frères, werd in dit verband als een “conflictdiamant-dealer” door het VN-panel aangeduid.

De verantwoordelijke van het betrokken Antwerps diamantbedrijf is gehoord door de commissie waarbij als elementen van zijn getuigenis kunnen vermeld worden dat het bedrijf:

- diamant heeft aangekocht in Kisangani via “Belco diamant” in de periode januari 2000-mei 2001;
- deze aankopen op volledig legale wijze had verricht;
- gestopt is met aankopen via Belco van zodra het bedrijf genoemd was in het eerste VN-rapport;

- na het verschijnen van het rapport gehoord is door het VN-panel te Nairobi op hun verzoek;
- grote moeilijkheden heeft ondervonden als gevolg van het vernoemd worden in het eerste VN-rapport.

De commissie, op basis van de beschikbare informatie, sluit zich aan bij de beschouwingen vermeld in het tweede VN-rapport die stellen dat het bedrijf ten onrechte werd vermeld in het eerste rapport en daardoor het bedrijf heeft vrijgepleit.

- 3.2.6. Het VN-panel heeft in de lijsten van bedrijven waartegen financiële restricties worden voorgesteld, een Antwerps diamantbedrijf opgenomen, met name Ahmad Diamond Corporation, dat echter niet vermeld wordt in het derde rapport zelf.

De Commissie heeft hiervoor geen verklaring gevonden en vraagt bijgevolg het VN-panel haar motieven ter zake aan de bevoegde instanties over te maken.

De Commissie, op basis van de beschikbare informatie, beschikt over geen element om het betrokken bedrijf illegale of niet aanvaardbare praktijken ten laste te leggen.

4. Hout en biodiversiteit:

- 4.1. De Commissie heeft in algemene zin vastgesteld dat het Kongolese regenwoud (32% van de wereldreserve) niet enkel de belangrijkste natuurlijke en hernieuwbare rijkdom is van het Grote-Merengebied, maar dat het eveneens een hoofdfunctie vervult in het kader van het Kyoto-protocol. De rol van het woud in het Afrikaanse ecosysteem is primordiaal. (Het Kongobekken beschikt over $\pm 50\%$ van de zoetwaterreserves van het ganse Afrikaanse continent)
- 4.2. Ter plaatse kon de Commissie vaststellen dat :
  - 4.2.1. De bevolking door de aanhoudende oorlogssituatie aangewezen is op een overlevingseconomie die noodgedwongen roofbouw pleegt op het bos. De oorlogsomstandigheden, de vluchtelingenstromen en de ontheemden vormen belangrijke factoren die de demografische druk op het woud verhogen. Dorpelingen vinden hun heil in het bos om de verschillende milities te ontwijken, het woud levert de grondstoffen en het brandhout voor de bouw van de vluchtelingenkampen, voor de heropbouw van verwoeste dorpen en voor de militaire kampen. De gekende afwezigheid van staatsstructuren bevordert deze ongebreidelde houtkap. Zo blijkt uit een getuigenis dat in de Kivu-streek de woudgrens, over een lengte van 300 km, jaarlijks 1 km teruggedrongen wordt.
  - 4.2.2. De biodiversiteit van de Kongolese wouden, fauna en flora, zowel door de demografische druk als door de aanwezigheid van gewapende elementen sterk bedreigd worden.
  - 4.2.3. Het Belgische, rechtstreekse, aandeel in de houtkap of bosexploitatie onbestaande is.
- 4.3. Uit de hoorzittingen is gebleken dat:
  - 4.3.1. De Belgische bedrijven wel Kongolees hout (o.m. Wenge) via de wereldmarkt invoeren, maar geen vat hebben op de herkomst ervan, aangezien er geen certificering bestaat met een wettelijke basis.
  - 4.3.2. Uit de hoorzitting is gebleken dat, volgens de heer Patrick Alley, vertegenwoordiger van Global Witness, de Société Congolaise d'Exploitation du Bois (Socebo), een bedrijf van Kongolees Zimbabweaanse oorsprong, sinds januari 2000 een concessie van 33 miljoen hectare verwierf. De exploitatie hiervan kan ecologisch onherstelbare gevolgen hebben.
- 4.4. De Commissie drukt zijn grote bezorgdheid uit omtrent de gevolgen van ongebreidelde houtkap in de regio der Grote Meren. Zij treedt de het voorstel van de Wereldbank om het moratorium op deze concessie te behouden bij en stelt dan ook voor :

- 4.4.1. Dat de internationale gemeenschap, er bij de regering van de DRC zou op aandringen en ook zou steunen in het voeren van een actief beleid en het treffen van maatregelen om het gebruik van hout uit de volgende categorieën te vermijden:
  - illegaal gekapt hout ;
  - hout uit gebieden waar onweerlegbaar gewoonterechten en burgerrechten worden geschonden of conflicten heersen ;
  - hout uit bossen met hoge beschermingswaarde, tenzij FSC-gecertificeerd. (Forest Stewardship Council).
- 4.4.2. Op Europees niveau een actief en transparant traceringsysteem te ontwikkelen om de geografische oorsprong van het geïmporteerde hout te kunnen verifiëren en de nodige maatregelen te kunnen nemen op niveau van de douanediensden. Er tevens naar te streven om enkel hout toe te laten afkomstig uit geloofwaardig gecertificeerde bossen en in dit opzicht het FSC-label wettelijk te omkaderen.
- 4.4.3. De steun te verhogen aan, en de controle te versterken op de internationale CITES reglementering (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora), Deze bepalingen beperken of verbieden nu reeds de invoer van bepaalde Kongolese houtsoorten. (waaronder, omwille van zijn uitzonderlijk aard , de bedreigde boomsoort Prunus Africanus).
- 4.4.4. De duurzame plattelandsontwikkeling in de getroffen gebieden te ondersteunen om alzo de bevolking economisch onafhankelijker te maken van het bos.
- 4.4.5. Het onderzoek en de herbebossing van edele houtsoorten te ondersteunen. De internationaal erkende expertise van het Koninklijk Museum voor Midden Afrika kan hierin een aanzienlijke rol spelen.
- 4.5. De Commissie verzoekt de regering om via haar juridische expertise, technische steun in overweging te nemen die de DRC kan bijstaan in de ontwikkeling van haar nieuwe "code minier et forestier".

Deze code kan dan landbouw- en bosbouwzones vastleggen en tevens de beschermde natuurgebieden begrenzen.
- 4.6. De Commissie steunt het voorstel om het regenwoud als werelderfgoed te beschouwen.
- 4.7. De Commissie dringt er op aan dat alle gemilitariseerde fracties zich uit de natuurgebieden zouden terugtrekken.

5. Het goud :

5.1. De Commissie stelt vast dat :

- 5.1.1. Belgen en Belgische ondernemingen betrokken zijn bij de Kongolese goudhandel en -ontginning maar dat het marktaandeel van deze bedrijven sinds de jaren 1980 zeer sterk is teruggevallen.
- 5.1.2. De goudmijnsites en hun grote voorraden in Oost-Kongo de inzet zijn voor militaire interventies van de buurlanden Rwanda, maar vooral Oeganda. De Commissie drukt in dit verband zijn grote bezorgdheid uit dat dit in de toekomst opnieuw tot interventies kan leiden, zodat zij het VN-expertenpanel oproept om in haar vervolgrapport terzake meer duidelijkheid te schappen. De Commissie stelt de regering voor tijdens de interkongolese dialoog en vooral tijdens de regionale conferenties aan deze problematiek de nodige aandacht te schenken teneinde te vermijden dat de Kongolese goudvoorraden opnieuw de inzet worden van het regionaal conflict.

5.2. De Commissie stelt verder vast dat :

- 5.2.1. De gemakkelijke en snelle verhandelbaarheid van het goud in de Regio van de Grote Meren een belangrijk betaalsysteem is bij commerciële transacties buiten de normale monetaire circuits.
- 5.2.2. De transitmarkt voor Kongolees goud, voordien traditioneel vanuit Burundi, momenteel voornamelijk over Rwanda en Uganda verloopt naar andere landen dan België.
- 5.2.3. De Belgische gerechtelijke diensten onderzoeken uitvoeren. De commissie wenst het geheim van het onderzoek niet in het gedrang te brengen.
- 5.2.4. In het expertiserapport uitvoerig wordt verwezen naar Belgische groepen, banken of individuen die betrokken zijn bij de geglobaliseerde goudproductie in het Grote-Merengebied. Het aantal Belgische concessiehouders en comptoirs in de Kivu-provincie is tijdens de onderzoeksperiode gehalveerd.

De commissie vraagt aan de regering :

De goud-import in België vanuit Kongo, Rwanda, Oeganda en Burundi strenger te controleren en de nodige initiatieven te nemen opdat een internationaal akkoord zou kunnen worden afgesloten die een sluitend certificeringssysteem invoert zoals het Kimberley-certificaat voor diamanten.

6. Wapenhandel

- 6.1. De commissie stelt vast dat , ingevolge de VN-resolutie 1011 van 16.8.1995 , het Europese wapenembargo van 7.4.1993 en de Europese "Gedragscode" van juni 1998, aan de landen betrokken in het Grote-Merengebied conflict nog enkel wapens mogen worden geleverd door landen die geen lid zijn van de E.U , en dan nog enkel aan de Rwandese regering, maar niet aan de ex-FAR en de niet-staatelijke actoren in Rwanda.
- 6.2. De Commissie stelt op basis van de Grip-rapporten en de getuigenissen van de heer Berghezan eveneens vast , dat er in algemene zin duidelijk aantoonbare verbanden zijn tussen de grondstoffenhandel met de daaruit voortvloeiende winsten of taksen enerzijds, en de militaire ondersteuning, met name wapenleveringen aan de in het conflict betrokken partijen anderzijds, en dit zowel in Oost- als in West-Congo, als bij de buitenlandse militaire actoren op het terrein. De Commissie heeft daarbij geen nieuwe gegevens kunnen verzamelen over de activiteiten van Belgische bedrijven of personen, die rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn of waren, en het voorwerp uitmaken van onderzoek.
- 6.3. De meeste wapencontracten spelen zich, omwille van de embargo's af in een oncontroleerbare "grijze" zone, waarbij uit wapenexporterende landen door prive personen wapens worden geleverd. De meeste leveringen vinden plaats met schepen, maar vooral met cargovliegtuigen die gecharterd zijn bij privé-luchtvaartmaatschappijen, waarvan een aantal in Oostende waren geregistreerd. Ook al werd Oostende vaak geciteerd als doorvoerhaven voor illegale wapenhandel, toch hebben de overheidsdiensten, voor zover ons bekend, geen gevallen vastgesteld van dergelijke transporten, aangezien de meeste cargovliegtuigen leeg vanuit Oostende vertrokken
- 6.4. Er konden in algemene zin slechts een aantal kleine inbreuken worden vastgesteld tegen het Europese wapenembargo t.o.v. de DRC en tegen de Europese gedragscode voor wapenuitvoer, waarbij het niet om Belgische bedrijven ging. Het betrof enkele kleine hoeveelheden hand- of sportwapens. De bijlagen aan de rapporten over Belgische wapenexportvergunningen geven wel indicaties aan van een poging tot smokkel van militair materieel voor Congo.

7. Algemene aanbevelingen inzake wapenhandel en militaire coöperatie

- 7.1. De commissie stelt vast dat tijdens haar mandaat de Belgische wapenwetgeving zowel in de Kamer als in de Senaat diepgaand werd geëvalueerd en in beide kamers aanleiding gaf tot bijkomend wetgevend werk.
- 7.2. Het is daarnaast voor de Commissie duidelijk dat de Belgische militaire coöperatie in het Grote-Merengebied enkel mogelijk is in het kader van het herstel van de rechtsstaat teneinde deze te beschermen, en voor zover alle strijdende partijen de verschillende akkoorden ten volle respecteren.

Voorrang moet in dit verband verleend worden aan programma's :

- die tot doel hebben kindsoldaten te ontwapenen en sociaal te reïntegreren in de burgermaatschappij.
- die de demilitarisatie van ongeregelde groepen bevorderen en begeleiding bieden bij de reïntegratie van militieën en oud-militairen in de burgermaatschappij.

De Commissie heeft ook vastgesteld, na kennisneming van opmerkingen van leden van de Commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging, tevens lid van de Onderzoekscommissie die stelden dat er moet worden nagegaan welke de buitenlandse militaire inbreng is in het in stand houden van het conflict, dat er eveneens dieper onderzoek dient te gebeuren naar de relaties tussen de Private Military Companies werkzaam ter bescherming van bedrijven enerzijds, en militaire trainingsprogramma's, meestal in een internationaal kader en met steun van de V.S. en Europese landen anderzijds. Ook de huurlingenbedrijven, blijkbaar ook bedrijvig in België, dienen in dit verband nog aan een onderzoek te worden onderworpen.

- 7.3. De Commissie wenst uitdrukkelijk te verwijzen naar het rapport van de experten inzake de wapenhandel, zowel legaal als illegaal. Daaruit blijkt dat deze handel talrijke geglobaliseerde kenmerken vertoont die ook op internationale fora werden bestudeerd . Daarom wenst de Commissie te benadrukken dat er een sluitend systeem moet komen om het misbruik van de "end-users certificates" te voorkomen. Daartoe is het noodzakelijk een sluitend internationaal systeem in te voeren van tracering en markering van de wapens.

III. Slotbemerkingen

1. De Commissie neemt kennis van de resolutie 1457 van 24.01.03 van de VN-Veiligheidsraad.

De Commissie sluit zich aan bij de vaststellingen en de aanbevelingen, met name gericht aan staten, instellingen, bedrijven, personen en het VN-panel, vervat in deze resolutie.

De Commissie stelt daarbij vast dat de werkzaamheden van het VN-panel niet afgesloten zijn, maar dat het mandaat met 6 maanden verlengd werd.

De Commissie nodigt de staten, bedrijven en personen die in het laatste rapport werden genoemd, hun reactie over te maken, om het panel toe te laten zijn bevindingen te verifiëren, te versterken of aan te passen.

De Commissie onderstreept het belang van de dialoog tussen het VN-Panel en voornoemde staten, bedrijven en personen, met inbegrip van het overmaken door het Panel van belastende informatie om de staten toe te laten het noodzakelijke onderzoek te verrichten.

De Commissie stelt voor dat de Senaat in de loop van de volgende legislatuur een bijzondere opvolgings- of een subcommissie van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging instelt.

2. De Commissie heeft geen daden of handelingen strijdig met de wet vastgesteld in hoofde van personen die publieke functies bekleeden in België en die wettelijk toegelaten mandaten uitoefenen of zakelijke relaties onderhouden met bedrijven geciteerd in de VN-rapporten.

Om zelfs het risico op een indruk van belangenvermenging te vermijden had de Commissie er de voorkeur aangegeven dat betrokkenen hun relaties met betrokken bedrijven hadden beëindigd.

Met het oog op de toekomst is de Commissie van oordeel dat het de voorkeur verdient dat het Parlement een algemene regeling uitwerkt met het oog op het vermijden van het risico van mogelijke belangenvermenging tussen publieke en privé-mandaten.

3. De door de Commissie gehoorde getuigen van bedrijven geciteerd in de VN-rapporten hebben onder ede de aanklachten tegen hen ingebracht in de VN-rapporten ontkend.

Onverminderd toekomstig bewijsmateriaal heeft de Commissie met de middelen waarover zij beschikte t.a.v. degenen die gehoord werden, geen feiten vastgesteld die strijdig zijn met de wet.

4. De Commissie verzoekt de regering om in Europees verband :
  - de initiatieven naar een functionele en uniforme kruispuntbank “ondernemingen” te ondersteunen;
  - aandacht te besteden aan een gelijkschakeling van fiscale verplichtingen van ondernemingen en investeerders.

5. De Commissie dringt er bij de regering op aan de nodige initiatieven te nemen bij de bevoegde internationale instanties met het doel: te voorzien in een internationale regeling van toepassing op conflictgebieden en met het oog op het voorzien in de diverse landen van een wettelijk kader dat onverwijld internationale maatregelen kan implementeren.

6. Een nauwkeurige analyse van de concessies die met het oog op exploitatie van grondstoffen werden afgesloten dringt zich op, en dit zowel naar juridische correctheid als naar economische billijkheid. De Wereldbank is het aangewezen orgaan om dit onderzoek te voeren.

De Commissie vraagt de regering om desgevallend en indien een beroep wordt gedaan op ons land, dit te ondersteunen en te cofinancieren.